

Ehdotus Pyhäjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi - Yhteenveto kuulemisesta ja kommentteista

Kuuleminen Ehdotuksesta Pyhäjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi järjestettiin 25.2.2016–1.4.2016. Kuulemisasiakirjat olivat nähtävänä verkkopalvelussa osoitteessa www.ymparisto.fi/trhs/pyhäjoki.

Ennen kuulemista lausuntoja pyydettiin myös työtä ohjanneelta ohjausryhmältä, johon kuului mm. Pyhäjoen, Merijärven, Oulaisten, Haapaveden, Kärsämäen ja Pyhäjärven kunnat/kaupungit, pengerrusyhtiöt, jokivarren asukkaat, pelastuslaitos ja Pohjois-Pohjanmaan liitto. Kuulemisesta ilmoitettiin kolmessa yleisesti ilmestyvässä sanomalehdessä ja aiheesta tiedotettiin ymparisto.fi nettisivuilla. Näiden lisäksi Pyhäjoella järjestettiin yleisötilaisuus.

Nähtävillä olevassa asiakirjassa oli ehdotus tulvariskien hallintasuunnitelmaksi sekä sen liitteet (1-3). Yleisöllä oli mahdollisuus esittää asiasta mielipiteensä joko lähettämällä postia ELY-keskukselle tai vastaamalla verkkokyselyyn internetissä.

Lausuntoja ja kannanottoja tuli ELY-keskukselle yhteensä 7 joista viisi vastausta verkkokyselyyn.

Pyhäjoen vesistöalueen ohjausryhmä on käsittelyt 21.4.2016 pitämässään kokouksessa kaikki lausunnot ja kannanotot. Kokouksen muistion perusteella on ELY-keskuksessa laadittu seuraavat vastineet:

KOMMENTIT JA NIIDEN VASTINEET

1. Kommentti:

Oulaisissa Salonsaaren kohdalla pohjoisen haaran rannat pensoittuneet monin paikoin niin pahoin että ne sitovat jäitä itseensä ja nostavat keväisin vettä niin että vesi saartaa pysyviä asutuksia ja kesäasuntoja. Oma näkemykseni on että jos jäät pääsisivät esteettömästi liikkumaan niin vesikään ei nousisi läheskään niin korkealle.

Vastine:

Hallintasuunnitelmassa on huomioitu pengerten kunnossapidon tärkeys ja toki myös muilla alueilla maanomistajien tekemät raivaukset jokitörmillä vähentävät jäiden tarttumista kasvillisuuteen.

2. Kommentti:

Nyt kun olette tekemässä hyvää ja tarpeellista työtä Pyhäjoen tilan edistämiseksi, niin tehkää samalla vaelluskaloille nousuäylä.

"Kuninkaan väylä" joen etelähaaraan oikein toteutettuna toimii nousukalojen houkutusvirtana, sekä ohjaa jäämassoja.

Lisäksi joen suistoalueella on useita pieniä puromaisia osuuksia, joista pienimmät tukkimalla saataisiin pääuomaan lisää virtaamaa ja siten myös voimaa kuljettaa jäät merelle.

Nyt jos koskaan on hyvä mahdollisuus kehittää jokea tulvasuojelun ja virkistyskäytön edistämiseksi.

Pyhäjoen oikein toteutettu keskustanosan ja suiston muotoilu voi luoda olosuhteet jatkossa Byske-joen kaltaisiksi.

Lohijokea Pyhäjoesta tuskin äkkiä tulee, mutta loistava meritaimenjoki hyvinkin nopeasti.

Lisää tietoa esim. <http://perhokalastus.fi/2015/06/01/urheilukalastus-luo-miljardiviennin/>
Tämä jos jokin olisi alueelle tärkeä vetovoimatekijä ja sopisi hyvin teemaan Raahen saariston vuoden 2016 retkeilykohteeksi valinnan kanssa.

Toisiko paluu vanhoihin teemoihin (luonto, kalastus, merellisyys) uutta nostetta ja identiteettiä myös alueellisesti?

Itse pidän erittäin mahdollisena, että oikein toteutettuna hankella on mahdollisuus paljon laajempiin vaikutuksiin, kuin pelkkä tulvasuojelu."

Vastine:

Juuri tämän suuntaisia toimenpiteitä oli lyhytaikaisissa toimenpiteissä, jota Pyhäjoen kaupunki on teettänyt. Hallintasuunnitelmassa on huomioitu se, että ei ainakaan vaikeuteta tai tuhota kalojen elinolosuhteita, mutta suunnitelma ei ota kantaa kala-asioihin. Eli toimenpiteet edesauttavat näitä kalatalousasioita. ELY-keskuksen kalatalousviranomaiset ovat olleet mukana Pyhäjoen kaupungin teettämässä suunnittelussa.

3. Kommentti:

EHDOTUS LISÄTTÄVÄKSI TULVARISKIEN HALLINTASUUNNITELMAAN.

Pyhäjoen etelähaaran pääuomassa Isonsaaren yläpäässä (Tuikkalankosken ja Tuutilankosken välillä) oleva koskialue tulisi ottaa mukaan. Pääuomaa on aikanaan avarrettu keskeltä koskea jotta uitettavat puut ovat paremmin menneet virran viemänä. Kosken reunamille pusketut isohkot kivilohkareet ja alapuolella olevat saaret joihin jäät talvella jäätyvät kiinni estävät kosken aukeamista parhaaseen jäittenlähön aikaan. Jo vuosien saatossa jäät ovat muodostaneet koko ajan laajeneva reitin Isonsaaren yläpäästä kohti Markkinasijan väylää. Tämä luonnon muovaama reitti on ajan kuluessa heikentänyt myös pääuoman virtausta ja painetta jäitten kulkemiseen pääuomassa. Koska Tuutilankoski on otettu tulvariskien hallintasuunnitelmaan tämän kosken mukaan ottaminen ei siten pahentaisi alajuoksun tilannettakaan eikä pääuoma pääsis enempää kuivumaan. Ehdotus on, että kosken reunoilla olevat kivet siirrettäisiin lähemmäksi Isonsaaren reunaa ja uomassa kosken alla oleva keskivirran puoleinen saari madallettaisiin kesäveden tasoon.

Vastine:

Asia otetaan esille lyhyen ajan toimenpidesuunnittelussa, ei koske hallintasuunnitelmaa.

4. Kommentti:

Esitetyistä lyhyen tähtäimen toimenpiteistä hyvinä pidetään

-Tiironsuvantoon ja joen alapuolisiin suvantoihin ja koskiin tehtäviä ruoppauksia ja louhintoja, joilla edesautetaan jäiden lähtöä ja helpotetaan jään sauhauksia.

- Lisäksi Tunkemaojan purkupään avaaminen on tärkeää, samoin Tunkemaojan muutamien tukkopaikkojen avaaminen (viljelystiedien aiheuttama virtaamahaitta + viljelystien yhteydessä kasvava puusto johon jäälohkareita voi jäädä kiinni).
- Samoin Matinsaaren ympärystä kannattaa kaivaa kunnolla auki tulvaväyläksi. Matinsaaren ympäri kulkeva kanava on vanha tulvaväylä jokisuulla.
- Sen sijaan jakokunnan omistamat Pyhäjoen pohjoishaaran vanhat puustoiset saaret tulee jättää luonnontilaisiksi. Niistä ei saa puustoa kaataa.

Vastine:

Matinsaaren tulvaväylä otetaan lisätyönä mukaan ja lisätään Matinsaari mukaan hallintasuunnitelman tulvareitiksi. Muut kohdat ovat jo toimenpidesuunnittelussa mukana

5. Kommentti:

"Yleisesti

Tulvasuojelutoimenpiteiden suunniteltu toteutusaika, kymmenen vuotta on aivan liian pitkä. On aivan niin kuin odotettaisiin uutta katastrooffia.

Sivu 34:

Haapajärvellä toimiva Kanteleen Voiman lämpövoimalaitos on heikentänyt Haapajärven ja Pyhäjoen jäitä Haapavedenalueella paikallisesti. Voimalaitos ehkäisee jääpatojen muodostumista heti Haapakosken alapuolella, mutta alempana Pyhäjoella voimalaitoksen vaikutukset ovat vähäisemmät. Voimalaitosta on käytetty vaihtelevasti ja nykyisin se on osa tehoreserviä. Koska voimalaitoksen käyttöajat ovat lyhyitä, ei lämpövoimalaitoksen voida katsoa ehkäisevän jääpatojen syntyä.

Tämä laitos on nyt varavoimalaitos, eli se ei toimi niin kuin aikaisemmin. Käy lyhyet ajat (jos käy) raskaalla polttoöljyllä.

Sivu 35

Ruoppaus- ja perkaustoimenpiteitä suunnitellaan yhteensä viidelle eri kohteelle Pyhäjoen alaosalle. Näitä ovat Purasenkoski/Pohjoishaaran alaosa, Tunkemaoja, Tiironsuvannon alaosa/etelähaaran yläosa, etelähaaran alaosa ja Rookin mutka. Tässä yhteydessä kohteet on käyty läpi yleispiirteisesti.

Ruoppausta kannattaa suunnitella myös muualle. Joki on liettynyt ja varsinkin saarien ympäristöt ovat mataloituneet esimerkkinä Pirttikosken saaren ympäristö. Jäiden liikettä hidastavat risukoituneet saaret, rannat ja muut ojat, joihin jäät voisivat tulva-aikana paremmin kulkea raivauksien jälkeen.

Sivu 37

Haapajärven säännöstelyn ja juoksutusmuutosten vaikutukset ovat vähäiset, jos lupaehtoja ei kehitetä. Pitkänajan toimenpiteenä voisi Haapajärven lupaehtoja kehittää vastaamaan paremmin nykyistä ja tulevaa hydrologista tilannetta myös tulva-aikana.

Erittäin oleellinen asia. Vuonna 2013 oli Pirttikoski hukkuu, jäät vastasivat sillan kanteen ja rakennustemme kastuminen oli tosi lähellä, 10 cm:n veden nousulla se olisi tapahtunut. Joillakin naapureilla aivan sama asia. Tulvan äkillinen nousu johtui tietääkseni päivällä Haapajärven padon aukaisusta ja illalla tulos näkyi Pirttikoskella (19.4.2013 klo 18-21). Valokuvia löytyy ko.illalta

Vastine:

Tulvasuojelutoimenpiteet ovat yleensä vesistövaikutuksiltaan niin suuria että vaativat vesilain mukaisen lupakäsittelyn, joka prosessina voi kestää useamman vuoden.

Kommentit s.34, s.35 ja s.37 on huomioitu jo suunnitelmassa (Pirttikoskella on ollut tulvasuojelualoitteita, mutta ne ovat kaatuneet asukkaiden vastustukseen)

6. Kommentti.

Joka kevät käy siten että alavammalla paikalla olevat pellot ovat veden alla joten niihin on turha alkaa puustoa istuttaa. Kyseiset veden valtaamat pellot sijaitsevat vanhassa jokiuomassa mihin tulva nousee. (kts.kartta kuva missä 1808 ja 2015 kartta)

Tulikin mieleen jotta voisiko tuota aluetta käyttää tulvasuojeluun (esim.Haapakoskeen syntyvän padon vuoksi) tai rakentaa kosteikko peltoalueelle. Kosteikko on ollut jo suunnitelmissa 2 vuoden ajan.

Vastine:

Kosteikolla ei merkittävästi saada lisää vesitilavuutta. Uoma toimii nykyisin jo tulvauomana. Hallintasuunnitelmassa (pitkänajan toimenpiteet) on jo otettu huomioon tulvauomien avartamiset.

7. Kommentti:

Olen seurannut yli 70 vuotta vuosittaisia tulvia jokirannan asukkaana. Kahdeksankymmenluvulla tehty ruoppaus purasenkoskessa tehtiin virheellisesti, koska ylä- ja alasuvannon välinen koski ruopattiin yläsuvannon eli siponsuvannon puolelle niin ylös, että suvannon pinta laski noin puoli metriä.

Tästä johtuu osaltaan jääpatojen muodostuminen siponsuvantoon. Kosken ja suvannon rajalla joki jäätyy lähes pohjaa myöten, koska vesitilaa ei ole.

Siponsuvannon ja yläpuolisen kosken rajalta tulisi ruopata niin paljon, että vesi pääsee vapaasti virtaamaan jään alle suvantoon.

Raja-alue on kalliota ja louhintaa tulee tehdä riittävän pitkälle suvannon puolelle.

Yläpuolella olevat saaret eivät ole tähänkään saakka olleet tulvaesteitä vaan ongelmat ovat saarten alapuolella kosken ja suvannon rajalla.

Saaret ovat olleet vuosisatoja alueen ihmisille virkistysalueena kalastajien tukikohtana. Myös muuttolintujen pesimäpaikkoina ne tunnetaan.

Saaret tulisi ehdottomasti säilyttää nykyisellään kaavoittaahan kuntakin nyt uusia asuntoja alueelle.

Rookin mutka on myös hyvin vaarallinen paikka. Mikäli penkka katkeaa koko kylän keskusta on veden alla. Penkkaa tulisi vahvistaa ajamalla lisää louhosta joen puolelle. Louhosta siellä jo on mutta ei riittävästi.

Siponkosken olen kolunnut muutekin kun nappaskengillä vuosien varrella ja jään mielekiinnolla odottamaan mitä tulemaan pitää, onhan näkymät suoraan omasta ikkunasta.

Vastine:

Mainitut asiat on huomioitu hallintasuunnitelmassa, saaria ei poisteta, vaan raivataan ja liettymiä poistetaan (eli pääuomaa avarretaan). Rookin mutkaan liittyen, penkereiden kunnossapidon ylläpitäminen tulevaisuudessa on nähty erittäin tärkeäksi toimenpiteeksi hallintasuunnitelmassa

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Veteraanikatu 1, PL 86, 90101 OULU

Kutsunumero 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

Veteraanikatu 1
90130 OULU

Viestikatu 1
90130 OULU

Valtakatu 4
84100 YLIVIESKA